

Hur vi skapar förutsättningar för hållbar tillväxt

Plan för tillförsel, distribution och
användning av energi i Götene kommun

Götene kommun

Beslutas av: Kommunfullmäktige

2025-11-24 § 169

Diarienummer: KSK 2024/197

Giltighetstid: Tills vidare

Dokumentansvarig: Samhällsbyggnadschef

Medverkande tjänstepersoner: Näringsliv- och utvecklingschef och planarkitekt

BAKGRUND

Det finns ett behov av att minska utsläppen av växthusgaser i samhället. Behovet leder till en omställning av samhället bort från fossila bränslen och i många fall över till elenergi. Samtidigt sker en nyindustrialisering i kommunen och inom Skaraborg med potential för fler företag att etablera sig och befintliga att växa. Omställningen leder till att behoven och förutsättningarna när det gäller tillförsel, distribution och användning av energi har förändrats de senaste åren och kommer att fortsätta förändras under åren framför oss.

Götene kommun är på sin resa att bli Sveriges bästa landsbygdskommun och behöver stå beredd inför de behov som finns idag och de förändringar som kommer att ske framöver. Idag finns en osäkerhet i tillgången till el och tillräcklig effekt som påverkar befintliga företag som vill utvecklas och de som vill etableras sig inom kommunen. För att fortsatt ha ett starkt arbets- och näringsliv behöver kommunen tydligare sätta upp riktningen framåt och prioritera insatser utifrån våra förutsättningar.

Direktionen för Skaraborgs kommunalförbund har tagit beslut om en gemensam inriktning för kommunerna i Skaraborg för att möta den omställning som behövs för att nå en hållbar tillväxt i området, se sid 19 i bilaga "Nuläge och framtidsspaning".

SYFTET MED PLANEN

Syftet med planen är att Götene kommun ska nå en trygg energiförsörjning baserad på förnybar energi i kombination med en effektiv energianvändning. Planen förtydligar den politiska viljeinriktningen och visar hur vi inom energiområdet skapar förutsättningar för en hållbar tillväxt. Planen bidrar också till att lokala, regionala och nationella mål ska kunna uppfylls.

Planen är ett strategiskt dokument som integreras med annan strategisk planering, så som översiktsplanering, och etableras i bred samverkan med olika aktörer.

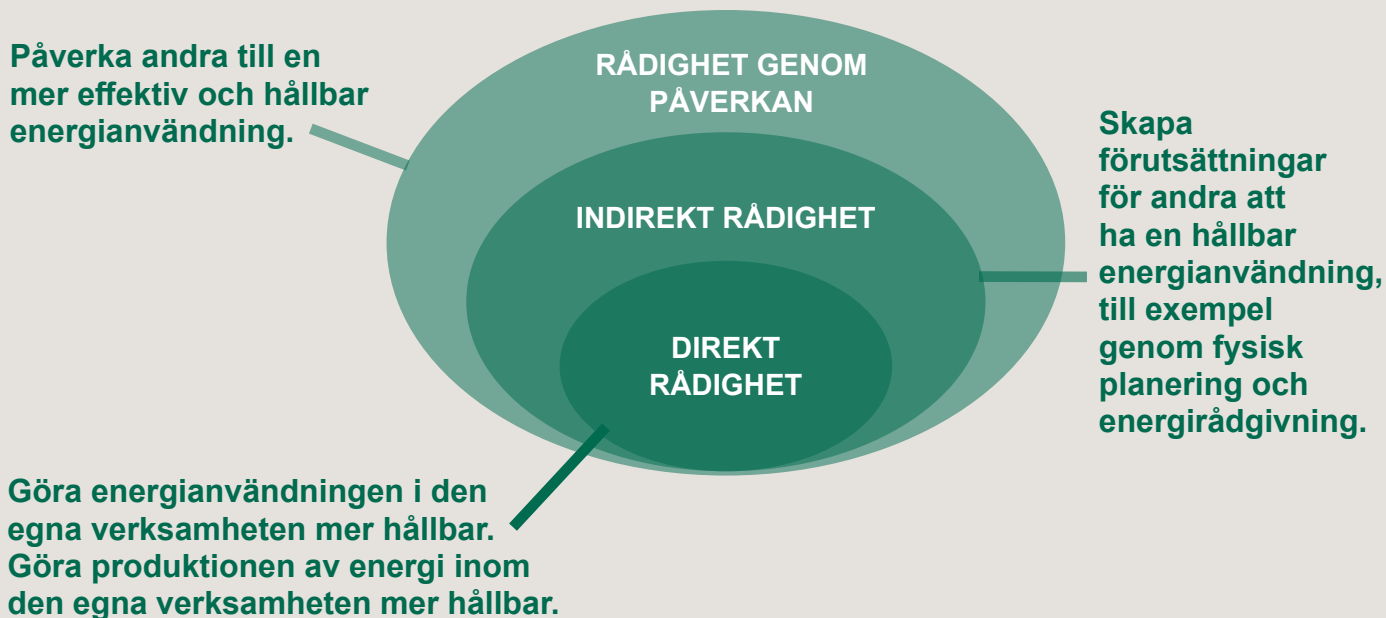
Rådet för industriomställning gjorde
2 maj 2024 följande bedömning:

"Industrin i Västra Götaland är i ett historiskt skede där både konkurrenskraften kan stärkas och klimatomställningen ta avgörande steg. Ytterligare eleffekt till ett rimligt pris är dock en förutsättning för att företag ska välja att ha sin produktion i Västra Götaland. Många arbetstillfällen står på spel.

Idag är det 70 000 personer som är direkt sysselsatta i den del av tillverkningsindustrin som har en omedelbar påverkan av otillräcklig eltillgång i Västra Götaland. Det handlar om jobben inom fordonsindustri, kemi-, raffinaderi-, metall-, glas- och cementindustri. Minst 10 000 jobb riskeras kring år 2030 om inte elen kan levereras, det handlar om både befintliga jobb och att nyetableringar uteblir. Totalt riskeras 25 000 jobb i Västra Götaland kring år 2030, sett till hela ekonomin. På längre sikt visar exempel från andra länder att regioner som förlorar en industrisektor ofta drabbas av dramatiska effekter för hela samhället.

Tidpunkten för företagens strategiska beslut är viktig. Det behövs i närtid kunna garanteras eltillgång för att jobben ska stanna kvar i de företag som är mitt i en klimatomställning. Nya etableringar avgörs av om det finns tillgång till eleffekt. Det kommer kräva snabbt ökad regional elproduktion, utbyggda elnät och energieffektivisering som frigör kapacitet.

Industrin står för närmare hälften av dagens växthusgasutsläpp i Västra Götaland. Dessa utsläpp har inte minskat sedan 1990, men nu finns möjligheter. Både jobben och klimatet står på spel om inte den gröna industriomställningen sker."

FRAMTAGANDE

Kommunstyrelsen genom sektor samhällsbyggnad är dokumentansvarig för planen. Planen beslutas av kommunfullmäktige. Till planen finns en bilaga, Nuläge och framtidsspaning. Det är ett kunskapsunderlag som beskriver förutsättningarna idag och en beskrivning av vilka förändringar som sker just nu.

Lag om kommunal energiplanering

Enligt Lag om kommunal energiplanering (SFS 1977:439) ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. I Götene kommun antogs 2012 en klimat- och energiplan för 2012-2016. I samband med beslut att ta fram ett nytt klimat- och miljöpolitiskt program konstaterades att planen slutfört sin planperiod. Därför saknas idag en aktuell energiplan. Denna plan ska möta lagkravet.

Handläggning

Planen tas fram av sektor samhällsbyggnad, genom näringslivsstrateg och planarkitekt, på uppdrag av kommunstyrelsens arbetsutskott. Under framtagandet har en kommunintern arbetsgrupp varit delaktig liksom det lokala elnätbolaget. Gruppen har bestått av fastighetsingenjör, miljöstrateg, fjärrvärmechef och VD för AB GöteneBostäder.

Under arbetets gång har även informationstillfällen skett med kommunstyrelsen för att höja kunskapen om energiläget.

Innan ett förslag antas av kommunfullmäktige har det remitterats till länsstyrelsen, elnätbolag, energibolag, de största energiförbrukande företagen, internt inom kommunen samt till de politiska partierna.

RÅDIGHET

Planen omfattar hela den geografiska enheten Götene kommun. Kommunen är en viktig aktör i sammanhanget men har samtidigt begränsade möjligheter att direkt styra utvecklingen. Det krävs en samverkan mellan olika aktörer för att lyckas.

Kommunens rådighet kan beskrivas som tredelad:

Direkt rådighet avser främst de delar som Götene kommun kan påverka inom den egna verksamheten.

Indirekt rådighet omfattar de delar där Götene kommun har rollen som möjliggörare. Där kommunen kan skapa förutsättningar för andra att fatta kloka beslut.

Rådighet genom påverkan betyder att Götene kommun kan påverka för en förändring av styrmedel och lagstiftning som i sin tur leder till en hållbar energianvändning.

Prioriterade utvecklingsområden

Kommunens roll är att vara en möjliggörare och en förebild. Genom att arbeta bort hinder kan kommunen bidra till att lösa utmaningar och skapa förutsättningar för en hållbar tillväxt baserad på förnyelsebar energi.

Fyra områden har identifierats som särskilt viktiga för att skapa de förutsättningar som behövs för en hållbar tillväxt och för att Götene kommun ska bli Sveriges bästa landsbygdskommun.

EFFEKTIV ENERGIANVÄNDNING OCH GOD FÖRSÖRJNINGSTRYGGHET

Vi fortsätter utvecklas med stort fokus på hållbarhet, för att kunna leva det goda livet. Genom att effektivt nyttja vår infrastruktur och vår energi skapar vi förutsättningar för en hållbar framtid. Genom samarbete och kunskapsutbyte inom kommunkoncernen, med näringslivet och inom regionen kan vi möta framtida förändringar och utmaningar på stadiga ben.

Näringslivet är en viktig aktör i energiomställningen, både som stora energianvändare och som potentiella producenter av förnybar energi. För att öka konkurrenskraften och minska utsläppen behöver näringslivet stöd i övergången till fossilfria och energieffektiva produktionsprocesser och transporter. Tillsammans testar vi nya lösningar och driver utvecklingen framåt för ett robust och effektivt energisystem

LOKALT PRODUCERAD FÖRNYBAR ENERGI

Vi står stadigt på egna ben och arbetar för en ökad självförsörjning, för att öka den lokalt producerade förnybara energin. Den energi vi använder ska i högre grad komma från källor i vår närhet och vi ska nyttja större del av den potential som finns i kommunen än vi gör idag. Som del i ett större sammanhang bidrar vi med det vi kan för att uppfylla regionala och nationella energi- och klimatmål.

FYSISK PLANERING

Vi har huvudansvaret för samhällsplaneringen. En väl utförd samhällsplanering, med god framförhållning för energilösningar med tillhörande infrastruktur, ligger till grund för att möjliggöra ett effektivt och hållbart energisystem med goda tekniska lösningar över tid.

De enskilda lösningarna kan variera beroende på var i kommunen man befinner sig då förutsättningarna skiljer sig mellan tätort och landsbygd och mellan olika delar av tätorterna. Lösningarna behöver vara anpassade i syfte att främja hållbarheten.

HÅLLBARA TRANSPORTER

Vi har ett transportsystem för alla och eftersträvar att transportbehoven ska minska. Aktiva färd sätt så som att gå och cykla är första alternativet för kortare sträckor. Vi strävar efter att våra fordon ska drivas av förnybar energi och att det finns en välutvecklad kollektivtrafik mellan oss och våra grannkommuner. Tillsammans med våra kommungrannar kan vi erbjuda mycket inom en timmes hållbar resa.

Jordbruket, som är en del av kommunens identitet, spelar en viktig roll i det hållbara transportsystemet och vi tar tillvara vad det kan ge exempelvis i form av råvara till bränsleframställning.

Genomförande och uppföljning

GENOMFÖRANDE

Rådigheten för insatser inom utvecklingsområdena ser olika ut för den kommunala verksamheten.

Götene kommun med helägda bolag har antingen direkt rådighet, indirekt rådighet eller rådighet genom påverkansarbete. Kommunen har sin främsta roll som möjliggörare och genom att skapa förutsättningar för bra val, men kan också inspirera andra till bra val.

Planen gäller för Götene kommuns samtliga nämnder, bolag och styrelser, vilka även ansvarar för genomförandet. Framförallt är det Kommunstyrelsen (KS) genom sektor Samhällsbyggnad och den Tekniska ledningsgruppen, Nämnden för Service & teknik (SoT) och Götene Vatten & Värme (GVV) som är ansvarig att genomföra de insatser som beskrivs nedan.

De utvecklingsområden som beskrivits pekar ut den riktning som kommunen anser vara särskilt viktig. De insatser som beskrivs nedan är de som kommunen avser genomföra i första hand.

Direkt rådighet

Götene kommun avser att arbeta inom den egna verksamheten för att minska energiförbrukningen, skapa egna förutsättningar för lokal energiproduktion och utreda utvecklingsmöjligheter inom fjärrvärmeverksamheten.

- Kartlägga de egna fastigheternas och verksamheternas energi- och effektanvändning. Därefter utveckla ett systematiskt arbete för att energieffektivisera dessa. Ansvar för genomförandet har SoT, arbetet är påbörjat av fastighetsenheten.
- Utreda de kommunala fastigheternas möjligheter att ingå i en lokal flexmarknad tillsammans med Kinnekulle Energi AB. Ansvarig för framtagandet av utredningen är SoT.

- Fortsätta sätta upp solceller på kommunala fastigheter där förutsättningar finns. Ansvarig är SoT.
- Utreda utvecklingsmöjligheterna inom fjärrvärmeverksamheten. Målet med utredningen är att se hur fjärrvärmen kan bli en mer central del i energisystemet för att inte belastningen på elnätet ska bli för stor när effektbehovet är stort liksom hur fjärrvärmen kan bidra till att omhänderta lokalt producerad el när det finns en överproduktion. Ett mål med utredningen är också att se hur fjärrvärmen fortsatt kan vara ett kostnadsmässigt rimligt alternativ för kunder, nya såväl som befintliga. Ansvarig för utredningen är GVV.
- Kommunen ska ställa krav på effektiva och hållbara transporter i upphandlingar. KS är ansvarig för att detta implementeras i alla berörda upphandlingar.

Indirekt rådighet

Kommunen ska skapa förutsättningar för andra att ha en hållbar energianvändning och göra det möjligt att göra hållbara resor i vardagen. Detta kan kommunen göra både genom sin roll i samhällsplaneringen och som arbetsgivare.

- Kommunens samhällsplanering ska utgå och utgår redan från att utveckla tätorter i sammanhållande stråk, för kostnadseffektiv och driftsäker infrastruktur. Ansvarig är KS.
- Tidigt i planeringsprocesser ska behoven av infrastruktur bedömas och plats skapas för bland annat energiinfrastrukturen. Huvudansvarig är KS, medan respektive ägare till infrastruktur är ansvarig för att delta i processen.
- Vid nya exploateringar ska det planeras för anslutning till fjärrvärme - där fjärrvärme är tillgänglig eller kan göras tillgänglig på ett skäligt sätt. Ansvarig för genomförandet är KS och GVV.

- Genom översiktsplanering ska kommunen möjliggöra för en ökning av lokalt producerad energi. För att den ökade produktionen ska kunna tas tillvara och bidra effektivt ska planeringen även omfatta lagringsmöjligheter. Ansvarig är KS.
- Kommunen ska främja grönt resande. Del i detta arbete är framtagande av ett program för cykeltrafik och genomförande av de åtgärder som där identifieras för att öka andelen resor med cykel. Ansvarig för framtagandet är KS och genomförandet är delat mellan KS och SoT.
- Hållbart resande ska främjas inom den egna organisationen. Den resepolicy som finns ska följas och vid behov revideras. Kommunen ska stödja möjligheterna till resfria möten och våra nya personbilar körs på förnybar el, biogas eller vätgas. Arbetsfordon körs på HVO. Ansvarig är KS.
- Som arbetsgivare ska kommunen möjliggöra för fler att resa hållbart till och från arbetet. Beslut finns om att införa möjlighet till förmånscykel. Ansvarig för åtgärder är KS.

Rådighet genom påverkan

Kommunen ska öka medvetenheten och uppmuntra till energibesparing, effektplanering och hållbara resor genom information, rådgivning och samarbete med lokala energibolag och näringslivet.

- Stärka samverkan mellan den kommunala förvaltningen, de kommunala bolagen och övriga nyckelaktörer genom hela samhällsbyggnadsprocessen. Ansvarig är KS och Teknisk ledningsgrupp.
- Genom information, rådgivning och tillsyn uppmuntra medborgare, företag och föreningar till energibesparande och energieffektiviserande åtgärder. Detta sker bland annat genom energirådgivning och information och samtal under företagsluncher. Ansvarig är KS och Energirådgivningen.

- Utveckla strategiska samtal med Götene Elförening (GELF) för att möjliggöra utveckling och expansion av bebyggelse och näringsliv i kommunen. Kontinuerliga avstämningsmöten ska också ske med GELF vid förfrågningar om etablering av batterier för att dessa ska ge den nätnytta som behövs. Ansvarig är KS och Teknisk ledningsgrupp.
- Verka för god effektplanering genom lokal samverkan. Detta för att nyttja lokal energiproduktion och samtidigt effektivt nyttja ledningssystemet. Kommunen ska bidra till ökad medvetenhet och samverkan med och inom näringslivet för att hantera utmaningar kring tillgänglig effekt och främja hållbar effektplanering. Ansvarig för insatser är KS.
- Verka för en ökad acceptans för energiproduktion inom kommunen. Detta behöver ske på flera sätt, ett av dem är genom den översiktliga planeringen. Arbetet bör innehålla delar av kunskapsuppbyggnad och information. Det ska även undersöka möjligheterna. Ansvarig för den översiktliga planeringen är KS.

UPPFÖLJNING

Som ett strategiskt dokument följs planen upp i arbetet med Planeringsstrategin. Där ska konstateras om inriktningen med prioriterade utvecklingsområden fortsatt är aktuell eller om den behöver revideras.

En årlig uppföljning av vilka insatser som har påbörjats eller genomförts ska därtill redovisas i kommunstyrelsens årsredovisning av samhällsbyggnadschef.

Miljöbedömning

VAD SÄGER LAGEN?

I enlighet med Miljöbalken (MB) 6 kapitlet ska en strategisk miljöbedömning genomföras om planen kan antas ha en betydande miljöpåverkan eller om regeringen meddelat att typen av planen ska antas medföra betydande miljöpåverkan.

I Miljöbedömningsförordningen anges vad som krävs för att planen ska antas ha en betydande miljöpåverkan. Det anges specifikt att energiplaner antas ha betydande miljöpåverkan om den anger förutsättningar för att bedriva vissa verksamheter angivna i specifika delar av bilaga till förordningen eller i miljöbalken.

Det anges i Miljöbalken att kommunen vid upprättande av plan som krävs enligt lag ska undersöka om den kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Undersökningen ska innefatta identifiering av omständigheter som talar för eller emot planen samt att kommunen ska samråda med eventuella berörda parter.

UNDERSÖKNING AV BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN

I planen finns utvecklingsområden som vid genomförandet kan innebära betydande miljöpåverkan, till exempel ökad lokal produktion men detta är dock först i ett senare planeringsskede. Planen anger enbart att kommunen ska verka för, utreda, undersöka och/eller skapa rutiner till senare projekteringsfas.

MILJÖBEDÖMNING

Utvecklings- och insatsområdena i energiplanen skapar förutsättningar för miljö- och hållbarhetsvinster. Planen består av ett antal utvecklings- och insatsområden, den anger inte specifikt vilka åtgärder som ska genomföras.

För vissa av insatsområdena kan eventuella åtgärder i ett senare skede innebära konflikt mellan olika miljömål. För dessa hänskjuts bedömning av betydande miljöpåverkan, miljökonsekvensbeskrivning och tillståndsprövning till nästkommande planeringsfas.

Götene kommun anser att det inte krävs en strategisk miljöbedömning eller miljökonsekvensbeskrivning då genomförandet av planen inte antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Götene kommun